

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2023. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: ispit za 5. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 50

Potpis članova Županijskoga povjerenstva

1. _____

2. _____

Potpis članova Županijskoga povjerenstva koji su vrednovali odgovore:

P
e
č
a
t

š
k
o
l
e

Mjesto i nadnevak: _____

Zadatke rješavaj prema uputi ispred svake skupine zadataka.

Za rješavanje zadataka predviđeno je 75 minuta.

Odgovori se upisuju kemijskom olovkom plavom tintom koja se ne briše. Ako se upotrebljava obična olovka ili kemijska crvene ili koje druge boje tinte (osim plave), učenik će se diskvalificirati. Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu hrvatskoga standardnog jezika, posebice treba poštovati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuju se rješenja iz *Hrvatskoga pravopisa* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino je u zadatcima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena uporaba čitljivo napisanoga velikog tiskanog slova.

Tijekom pisanja ispita ne smije se koristiti ničim osim navedenim priborom za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod sebe, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji nabilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilnu provedbu natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Tijekom pisanja ispita natjecatelj se može koristiti papirom formata A4 koji mu dodjeljuje Županijsko povjerenstvo i ovjerenim pečatom škole. Nakon završetka pisanja taj se papir predaje Županijskomu povjerenstvu i čuva s drugom dokumentacijom natjecatelja.

Potpuno pravilno riješeni zadatci prema uputi za rješavanje vrednuju se jednim, dvama ili trima bodovima. Netočno se riješeni zadatci, naknadno ispravljeni odgovori, odgovori napisani u zagradama i bilo koje kombinacije točnoga i netočnoga odgovora ne vrednuju. Nakon isteka vremena za rješavanje zadataka ispit preuzima Županijsko povjerenstvo.

U PRVIH SEDAM ZADATAKA JEDAN JE TOČAN ODGOVOR.

ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOGA ODGOVORA.

1

1. Koja od navedenih tvrdnji o važnosti geografije u svakodnevnome životu **nije** točna?

- a) Geografija objašnjava kako priroda i čovjek međusobno utječu.
- b) Geografija proučava različite sile i procese na Zemlji te čovjekov utjecaj na prostor koji ga okružuje.
- c) Geografija se bavi izmjerom i kartiranjem Zemljine površine te izradom topografskih karata.
- d) Geografija objašnjava prostorni razmještaj stanovništva i gospodarskih djelatnosti.

1

2. Promotri grafički prilog.

Kojim je brojem označen grb Slavonije?

- a) brojem 1 b) brojem 2 c) brojem 3 d) brojem 4

1

3. Pročitaj priložene stihove.

„... Mila kuda si nam ravna,

Mila kuda si planina!

II

Teci, Dravo, Savo, teci,

Nit' ti, Dunav, silu gubi,

...“

Tko je uglazbio navedene stihove?

- a) Antun Mihanović b) Josip Runjanin c) Ljudevit Gaj d) Vatroslav Lisinski

1

4. Koja je od navedenih tvrdnja točna, a odnosi se na geografsku kartu izrađenu u mjerilu
1 : 75 000?

- a) 1 je cm na karti 75 metara u prirodi. b) 1 je cm na karti 750 metara u prirodi.
- c) 1 je cm na karti 7,5 kilometara u prirodi. d) 1 je cm na karti 75 kilometara u prirodi.

1

5. Koji od navedenih postupaka i/ili načina ponašanja **nije** dopušten u slučaju potresa?

- a) Nakon potresa valja se udaljiti od zgrada.
- b) Napuštamo li stan nakon potresa potrebno je zatvoriti dovod vode i plina.
- c) Tijekom potresa možemo se zakloniti ispod stola uz nosive zidove.
- d) Visoke zgrade napuštamo koristeći se dizalom kako bismo što prije izašli na otvoreno.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA.

	
1	2
	
3	4

1

6. Kojim je brojem označen krški reljefni oblik koji je najpogodniji za poljoprivredu?

- a) brojem 1
- b) brojem 2
- c) brojem 3
- d) brojem 4

1

7. Koji je naziv reljefnoga oblika prikazanoga brojem 4 na fotografiji?

- a) flišna udolina
- b) krško polje
- c) lesna zaravan
- d) poloj

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

3

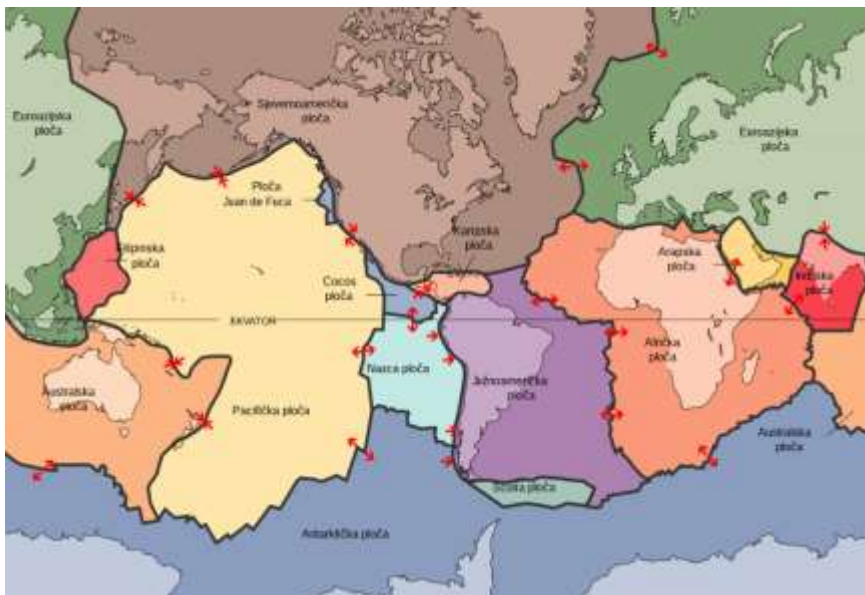
8. Prema svojem **geografskom položaju** / **geografskom smještaju** Hrvatska se nalazi na **jugu** / **zapadu** Europe, na dodiru različitih europskih prirodnih cjelina.

Panonska Hrvatska obuhvaća približno **polovinu** / **trećinu** teritorija i u njoj živi oko **dvije trećine** / **polovina** ukupnog stanovništva Hrvatske.

Gorska Hrvatska ističe se bogatstvom **šuma** / **ruda**, obradivih je površina malo, a najviše poljoprivrednih površina u Gorskoj Hrvatskoj nalazi se u **Gorskom kotaru** / **Lici**.

3

9. Promotri priloženu geografsku kartu.

Prema sadržaju priložena je karta **topografska** / **tematska**, a prikazuje litosferne ploče na Zemlji koje čine **Zemljina kora i donji dio plašta** / **Zemljina kora i gornji dio plašta**.

Litosferne ploče gibaju se pod utjecajem **unutarnjih** / **vanjskih** procesa oblikovanja reljefa, pri čemu mjestimice nastane pukotina duž koje se pomiču dijelovi Zemljine kore koje nazivamo **bora** / **rasjed**.

Mjestimice se **lava** / **magma** u plaštu izdiže i utiskuje između dviju litosfernih ploča te se one **podvlače** / **razmiču**.

U SLJEDEĆA TRI ZADATKA UPIŠI ODGOVORE NA CRTE TE IH RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I GEOGRAFSKE KARTE.

2	
---	--

10. Promotri priloženu fotografiju.

Pri potresu nastaju potresni valovi u unutrašnjosti Zemlje koji se šire na sve strane iz mjesta (točke) koje nazivamo _____.

Na fotografiji je prikazan grad u Hrvatskoj pogođen potresom 2020. godine. Ime je toga grada _____.

2	
---	--

11. Ispod svake fotografije dopuni naziv vanjskoga procesa oblikovanja reljefa koji je bio najvažniji za oblikovanje prikazanih dolina.

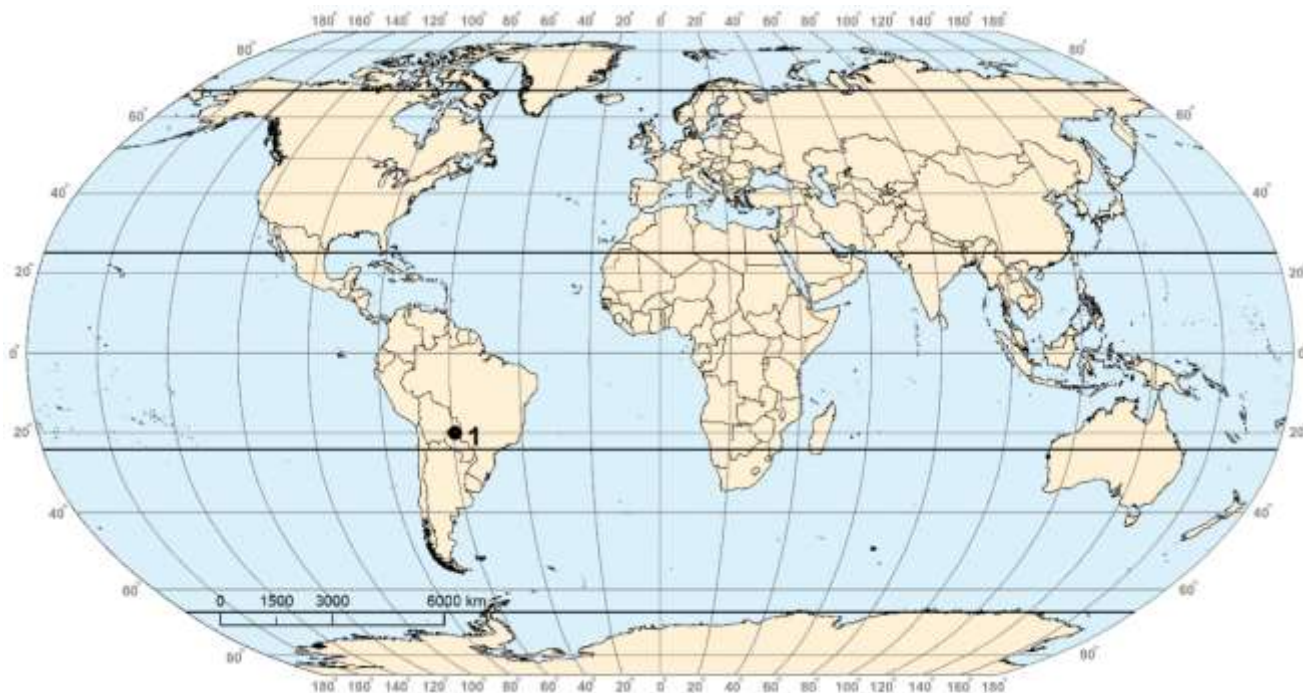
djelovanje _____

djelovanje _____

3	
---	--

12. Promotri priloženu geografsku kartu.

Ime je zaljeva u kojemu se sijeku ekvator i početni meridijan

_____ zaljev.

Geografski smještaj točke označene brojem **1** na priloženoj je karti

_____ od ekvatora i _____ od početnoga meridijana.

U SLJEDEĆEMU ZADATKU DOPUNI REČENICE.

2	
---	--

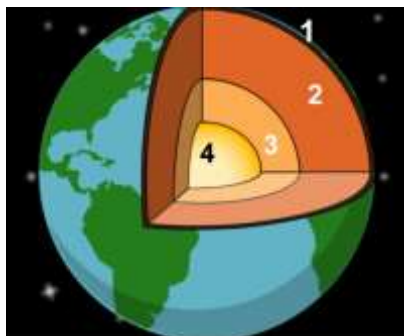
13. GNSS radi tako da prijammnici na Zemlji primaju signale iz _____ koji kruže oko Zemlje.

Na temelju tih signala prijammnici izračunavaju korisnikov položaj u _____ mreži i nadmorsku visinu.

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI S POMOĆU PRILOŽENIH CRTEŽA I GEOGRAFSKIH KARATA I UPIŠI ODGOVORE NA ODGOVARAJUĆE CRTE.

2

14. Promotri priloženi crtež unutarnje građe Zemlje.

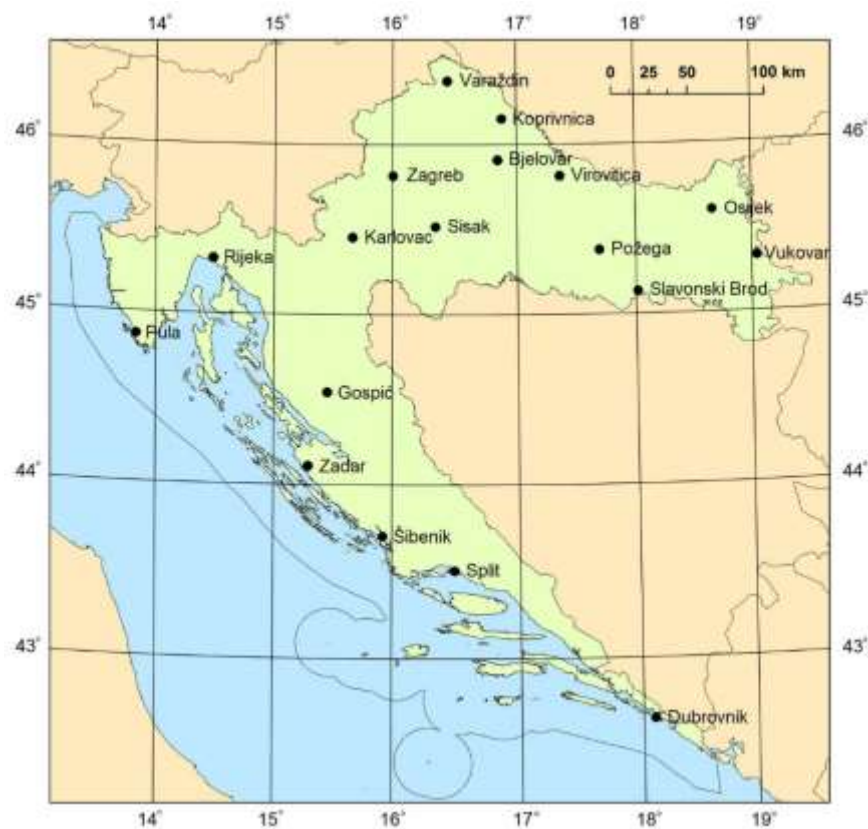

Kojim je brojem označen sloj Zemlje građen uglavnom od željeza i nikla i koji je u krutom stanju? _____ Koji je puni naziv toga sloja? _____

Kojim je brojem označen sloj Zemlje koji predstavlja vanjski sloj litosfere? _____ Koji je naziv tog sloja? _____

2

15. Promotri priloženu geografsku kartu s ucrtanom geografskom mrežom.

Koje je ime prirodnogeografske regije Hrvatske u kojoj je naselje koje se nalazi na $44^{\circ}30'$ sjeverno od ekvatora i $15^{\circ}30'$ istočno od početnoga meridijana?

Koje je ime toga naselja označenoga na priloženoj karti? _____

3	
---	--

16. Promotri priloženu geografsku kartu regija Europe.

Koje je ime regije Europe istočno od najdulje hrvatske kopnene granice?

Kojega je datuma Republika Hrvatska postala članicom Europske unije?

Koliko je ukupno članica imala Europska unija početkom 2023. godine?

3	
---	--

17. Promotri priloženu geografsku kartu.

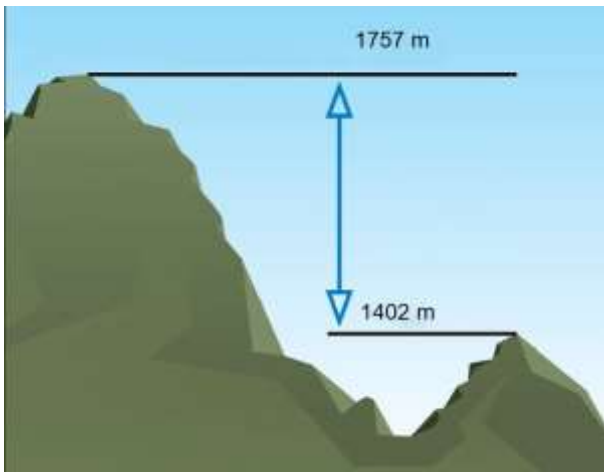
Kojoj skupini geografskih karta prema sadržaju pripada priložena karta?

Kako je prikazan reljef na priloženoj karti? _____

Što označava zelena boja na priloženoj karti? _____

3

18. Promotri priloženi crtež i pročitaj priloženi tekst.

Crtež prikazuje visine nekih vrhova najdulje hrvatske planine od kojih je jedan ujedno i najviši vrh te planine.

Koje je ime hrvatske planine čiji je najviši vrh prikazan na priloženome crtežu?

Koliko iznosi razlika u visini između dvaju prikazanih vrhova na priloženome crtežu?

Koji je naziv za visinu koju si računao/računala između dvaju prikazanih vrhova na priloženome crtežu? _____ visina

Prostor za računanje

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA POVEŽI POJMOVE UPISOM SAMO JEDNOGA SLOVA I JEDNOGA BROJA NA SVAKU CRTU ISPRED POJMA U LIJEVOME STUPCU. JEDAN SE POJAM IZ SREDNJEGA STUPCA NE MOŽE POVEZATI.

3 19. Poveži riječ i županijsko sjedište s odgovarajućim hrvatskim narječjem.

____ čakavsko narječje

A) kušin

1) Čakovec

____ kajkavsko narječje

B) jastuk

2) Bjelovar

____ štokavsko narječje

C) vanjkuš

3) Pazin

D) yastık

- 3 20. Promotri priloženu geografsku kartu na kojoj su brojevima od 1 do 3 prikazane udaljenosti na karti.

Poveži navedene oznake duljina na geografskoj karti s njihovom udaljenošću u prirodi i imenom prirodnogeografske regije u kojoj se nalaze.

_____ 1	A) 25 km	1) Gorska Hrvatska
_____ 2	B) 50 km	2) Panonska Hrvatska
_____ 3	C) 75 km	3) Primorska (Jadranska) Hrvatska
	D) 100 km	

U SVAKOME OD SLJEDEĆIH TRIJU ZADATAKA U TEKSTU SU TRI POGREŠNE RIJEČI. PRONAĐI U TEKSTU POGREŠNE RIJEČI (pojmove), ISPIŠI IH U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC, U ISTOME REDU, UPIŠI TOČNE RIJEČI (točne pojmove).

3

21. Pažljivo pročitaj tekst o međuovisnosti reljefa te naseljenosti i djelatnosti u Panonskoj Hrvatskoj.

U Panonskoj Hrvatskoj prevladavaju nizine, područja do 100 metara nadmorske visine, koja obuhvaćaju više od 70 % površine te regije. Tipični su reljefni oblici u nizinama nastali uz velike rijeke riječne terase i pobrđa. Riječne zaravni građene od prapora vrlo su plodne te su među najvažnijim poljoprivrednim područjima Panonske Hrvatske.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

3

22. Pažljivo pročitaj tekst o posebnostima geografskoga i prometno-geografskoga položaja Hrvatske.

Prema svojemu geografskom položaju i obilježjima Hrvatska je pretežito dio Srednje i Istočne Europe, a zahvaljujući Jadranskome moru Hrvatska je i sredozemna država. Hrvatska na moru graniči s dvjema državama, a najkraću kopnenu granicu ima sa Srbijom.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

23. Promotri fotografiju i pročitaj tekst o krškome reljefu.

U krajevima Hrvatske u kojima pretežu vapnenačke stijene prevladava ledenjački reljef. Iako su vapnenačke stijene čvrste, voda u prirodi ih kroz dugi niz godina polagano otapa i stvaraju se različiti reljefni oblici poput reljefnoga oblika na priloženoj fotografiji koji nazivamo ponikva. Na površini krša voda polagano proširuje pukotine i stvara udubljenja, a u krškome podzemlju, uz okomite jame, oblikuje i pretežito vodoravne podzemne šupljine i prolaze koje nazivamo škrape.

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM